

บทบรรณาธิการ

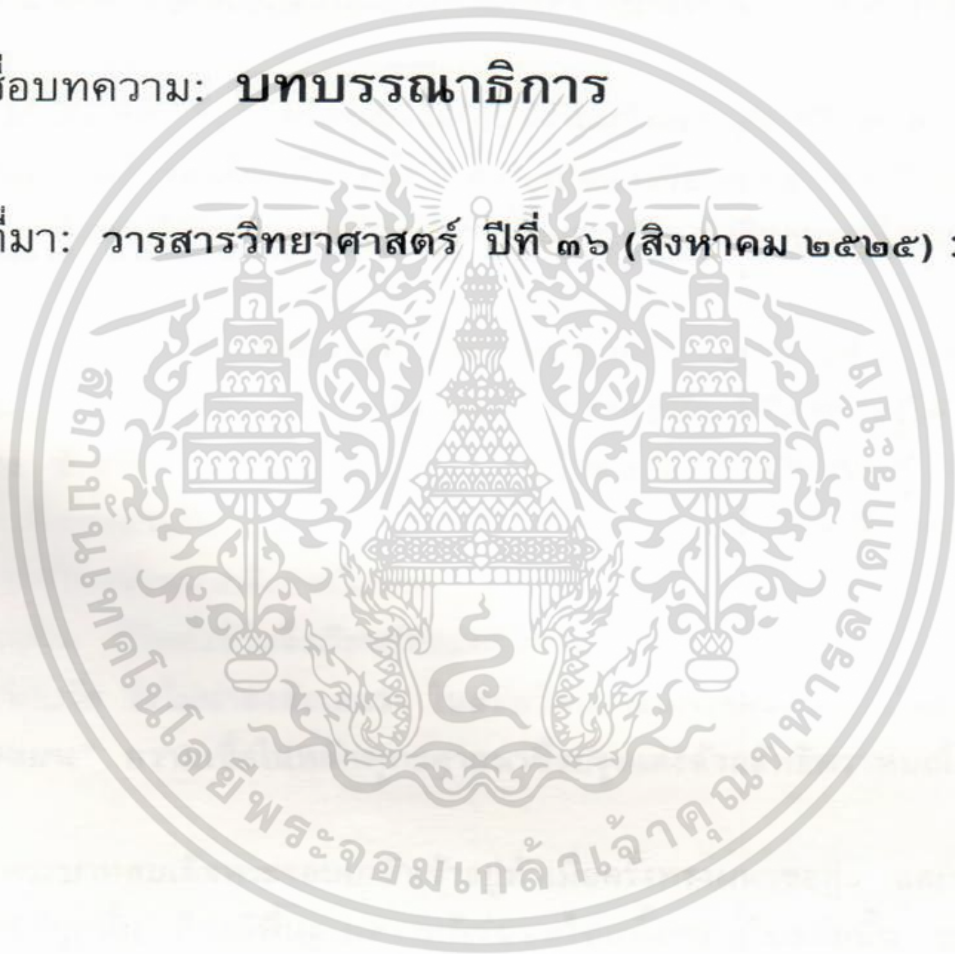

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้เขียน: ไพเราะ ทิพยทัศน์

ชื่อบทความ: บทบรรณาธิการ

ที่มา: วารสารวิทยาศาสตร์ ปีที่ ๓๖ (สิงหาคม ๒๕๖๕) : ๕๐๖-๕๐๘

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทบรรณาธิการ

ดร.ไพเราะ ทิพยทัศน์

เมื่อต้องการอ้างอิงความมีอัจฉริยภาพในทางวิทยาศาสตร์ สังคมมักอ้างชื่อ นิวตัน หรือไมก์ไอน์สไตน์ คำเอ่ยอ้างนี้เกิดขึ้นบ่อย ๆ จนเกิดการยอมรับอย่างปริยาย แต่จะมีสักกี่คนเล่าที่สามารถทราบซึ่งถึงอัจฉริยะของท่านทั้งสองอย่างจริงจัง นอกจากเชื่อไปตามคำเขาบอก

อัจฉริยภาพ คือ คำสร้อยที่เสริมเติมให้กับผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ ถ้าหากเกินกว่าความรู้หรือความเชื่อของสังคมในยุคหนึ่ง ๆ ความเป็นอัจฉริยะยะของบุคคลในประวัติศาสตร์จะเด่นล้ำออกมาได้ ถ้าเราสามารถจินตนาการพื้นฐานความรู้หรือความเชื่อของคนในสังคมในขณะนั้น ๆ ได้

เราลองสร้างมโนภาพย้อนอดีตกลับไปสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น แหล่งวิทยาการที่นับเป็นโอเอซิสของความรู้ คือวัง ร่องลงไปคือ วัด บุคคลที่จะได้รับความรู้ได้ คือ ราชตระกูล และขุนนาง ข้าราชการชั้นใน บุคคลอื่นนอกเหนือจากนี้ จะได้รับความรู้ ต้องเป็นบุคคลที่เลือกสรร คือเค่งด้วยตนเองและเรียนรู้ตามวัด โดยเหตุที่ยังไม่มีการศึกษาแห่งชาติอย่างในปัจจุบัน ชาวไทยส่วนมากจึงอ่านไม่ออก เรียนไม่ได้ ความรู้ที่มีอยู่จึงผูกพันกับศาสนาพุทธอย่างแน่นแฟ้น ชีวิตทั้งชีวิตจึงเรียนรู้ศิลปการทำมาหากินจากครอบครัว และผูกความหวังของชีวิตไว้กับวัด จึงไม่น่าสงสัยเลยว่า ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น คนไทยส่วนมากยังเชื่อว่า “โลกแบน” ความเชื่อในหลักพุทธศาสนาซึ่งปรุงแต่งด้วยลัทธิพราหมณ์ ยังเป็นหลักชัยของจิตใจ

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อครั้งทรงผนวชอยู่ และทรงพระอริยยศเป็นเจ้าฟ้ามงกุฎนั้น ก็คงมีพื้นฐานความรู้เช่นคนไทยทั้งหลายในสมัยนั้น อุปนิสัยอันหนึ่งที่ทำให้พระองค์ท่านสมกับตำแหน่งผู้นำของชาติในเวลาต่อมา คือ ความกระหายที่จะเรียนรู้ อย่างไม่มีที่สิ้นสุด ช่วงระยะเวลากว่า ๒๐ ปี ที่ผนวชอยู่ ทรงศึกษาพุทธศาสนาควบคู่ไปกับวิทยาศาสตร์ ซึ่งในขณะนั้นเรียกกันว่าวิทยาการก้าวหน้า ต่อมาเรียกธรรมดาวิทยา และเพ็งมาเรียกวิทยาศาสตร์เมื่อราว ๖๕ ปีที่ผ่านมา ทรงเห็นจุดอ่อนของพุทธศาสนา นิกายหินยาน หลากๆ อย่าง เช่น คำสอนที่ปรากฏในไตรภูมิโลกวินิจฉัย เกี่ยวกับยุคต่าง ๆ ของพระพุทธเจ้า แม้คนไทยในสมัยนี้ก็ยังมีส่วนหนึ่งเชื่อว่า จะมีโลกพระศรีอารยต์ด้วยเหตุนี้จึงก่อตั้ง ธรรมยุติกนิกายขึ้นมาปรุงแต่งคำสอนของศาสนาให้ทันสมัยและรับกับวิทยาการสมัยใหม่ขึ้น

การไม่มีความรู้ติดตัวทำให้คนไทยส่วนมากมีลักษณะไม่เป็นตัวของตัวเองการแสดงออกในความจริงรักภักดีต่อผู้มีอำนาจจึงสูงเป็นพิเศษ ตัวอย่างเช่น ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนต้น สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ไม่โปรดคบค้ากับฝรั่ง ซึ่งเข้ามาเผยแพร่คริสต์ศาสนา พร้อมๆ กับนำวิทยาการแผนใหม่เข้าประเทศ ข้าราชการส่วนมากก็จะดำเนินรอยตาม คือไม่คบค้าฝรั่งหรือถ้าอยากคบก็ต้องทำอย่างหลบ ๆ ซ่อน ๆ ด้วยเหตุนี้เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเถลิงราชสมบัติ ทำที่ของไทยที่มีต่อมิชชันนารี จึงแทบว่าจะเปลี่ยนจากหน้ามือเป็นหลังมือ

จากบทความเรื่องวันประวัติศาสตร์...โลกที่หว่ากอ ของท่านรองปลัดกระทรวงมหาดไทย คุณเสน่ห์ วัฒนนาทร เห็นได้แจ่มชัดว่าพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงรอบรู้วิทยาการทันสมัยและสามารถนำความรู้เหล่านั้นมาใช้เป็นวิทยายุทธ อันหนึ่งทางด้านการเมือง ความสามารถอันนี้อัจฉริยะยิ่งนัก เมื่อย้อนนึกถึงว่า การเล่าเรียนในชั้นต้นของพระองค์นั้นก็คือความรู้แบบเก่าที่แทบไม่มีอะไรจะรองรับความรู้ใหม่ได้เลย พระองค์ยังฝาคความเชื่อเดิมออกมาสู่วิทยาการสมัยใหม่ได้ และมีได้แค่สักแต่ความรู้ ยังมีพระปรีชาสามารถในความรู้เหล่านั้น จนนำมาใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองได้อีกด้วย เปรียบเทียบโดยนัยนี้ จะเห็นว่า ผู้ปกครองสมัยนี้ แม้จะได้รับความรู้ขั้นต้นอย่างทันสมัยทันโลก ทันเหตุการณ์แต่ความรู้นั้นอาจจะเป็น สักแต่ความรู้เนื่องจากได้พาชาติบ้านเมืองตกเป็นรองทางเศรษฐกิจแก่ชาวต่างประเทศตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็ชชาวฝรั่ง หรือชาวญี่ปุ่นก็ตาม ทั้งนี้เพราะมิได้มีพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูงพอที่จะนำไปใช้ต่อรองฐานะทางเศรษฐกิจได้ ความอับจนลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้ประเทศไทยต้องตกเป็นเบี้ยล่างทุกอย่าง เปรียบเทียบโดยนั้จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะยกย่องพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวขึ้นเป็น **“พระบิดาแห่งวิทยาศาสตร์ไทย”**

คนไทยเป็นชาติที่มีรสนิยมสูงดรรชนีที่อาจใช้ชี้ความเป็นผู้มีรสนิยมสูงได้แก่ ความประณีตในการจัดและปรุงแต่งอาหาร เครื่องใช้ไม้สอย การสลักกลดลายบ้านเรือน หรือแม้กระทั่งการสร้างพระพุทธรูป เราถือว่ารสนิยมมีค่าเหนือกว่าอย่างอื่น พูดไปทำไมมีเราถือว่า **“นามธรรม สำคัญกว่ารูปธรรม”** นี้เป็นอิทธิพลจากพุทธศาสนา ที่ฝังอยู่ในสายเลือดของไทย นานกว่าพันปี ลักษณะเช่นนี้ น่าจะบ่งชี้ว่า **“ความเป็นคน น่าจะสำคัญกว่าสมบัติของคน”**

กลยุทธ์ที่จะสร้างสำนึกของคนให้เป็นสัตว์สังคมที่มีเหตุผลคล้อยตามความเจริญที่ รุดเร้งของโลก คงไม่มีอะไรเกินหน้า **“วิทยาศาสตร์พื้นฐาน”** ณ ที่นี้มนุษย์ไม่จำเป็นต้องอาศัยความเชื่อเป็นแรงศรัทธา แต่อาจเข้ามาด้วยจิตที่เต็มไปด้วยความระวางสงสัย เหตุผลที่ พิสูจน์ได้เป็นข้อ ๆ จะตล่อมกล่อมเกลามาให้คนเข้าใจทราบซึ่งได้ว่า **“เหตุผล”** คือ **“อย่างใด ”**

ความตกต่ำของวิทยาศาสตร์พื้นฐานในปัจจุบัน น่าจะหมายความว่าเราได้สลัด ความเป็นผู้มีรสนิยมสูงออกไปเสียแล้ว เราให้ค่าของสมบัติของคนมากกว่าค่าของความเป็น คน ลักษณะเช่นนี้บ่งชี้ว่า เรากำลังเป็นไทยใหม่มิใช่คนไทยที่มีประวัติยาวนานตามที่เรอ้างอิงหลักฐานจากประวัติศาสตร์แต่อย่างใด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จดหมายบรรณาธิการ

เรียนบรรณาธิการ

หนังสือ Descent of man แต่งโดย Charles Darwin หน้า ๖๐๑ พิมพ์ที่ Appleton ค.ศ.๑๘๘๙ ได้อ้างตำรา The variation of animals and plants under domestication เล่ม ๒ ค.ศ. ๑๘๖๘ หน้า ๓๒๗ ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แห่งกรุงสยาม พระราชทานบำเหน็จแก่ชายที่แต่งงานกับหญิงที่มีขนรุงรังตามร่างกาย (hypertrichosis)

เพื่อศึกษาการถ่ายทอดลักษณะดังกล่าวแก่ลูกของหญิงนั้นทั้งสองเพศ หลักฐานดังกล่าวจากช่วงระยะเวลา และการสนพระทัยทางธรรมชาติ น่าจะสนับสนุนฐานได้ว่าน่าจะเป็น พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อเปรียบเทียบกับองค์อื่น ๆ อย่างน้อยที่สุดน่าจะยอมรับกันได้ว่า ทรงสนพระทัยปัญหาที่นักพันธุศาสตร์มนุษย์ปัจจุบันยังสนใจ จึงน่าทึ่งใน พระอัจฉริยภาพนอกเหนือจากพระปรีชาสามารถทางดาราศาสตร์

ม.ร.ว.ชนาญวัต เทวกุล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้